

การพัฒนากระบวนการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา Development of steering system for Entrepreneurship Incubator at Vocational Level

เจตฤติ ชินเวโรจน์*

สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร 10300

Received : 2019-06-27 Revised : 2019-10-24 Accepted : 2019-12-26

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหากระบวนการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาโดยสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้าศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา จำนวน 270 คน 2) พัฒนาระบบการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการธนาคาร ด้านผู้ประกอบการ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา และศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จ รวมจำนวน 50 คน และ 3) ประเมินประสิทธิผลของระบบการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาโดยเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 100 คน หัวหน้าศูนย์บ่มเพาะ จำนวน 100 คน ครูที่ปรึกษาธุรกิจ จำนวน 100 คน ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหากระบวนการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ด้านกระบวนการ ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านผลผลิต ในสภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในสภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการพัฒนากระบวนการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ 1) คู่มือการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา 2) คู่มือการจัดการศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา และ 3) โมเดลฝึกอบรมการเป็นผู้ประกอบการอาชีวศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าระบบการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา โดยภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการประเมินประสิทธิผลของระบบการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาพบว่า คู่มือการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา และคู่มือการจัดการศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา, ระบบการขับเคลื่อน, การพัฒนาระบบ

Abstract

This research aimed to 1) study the existing problems of driven mechanism for entrepreneurship incubators in vocational education by asking 270 respondents who were college administrators and the heads of entrepreneurship incubator centers 2) develop appropriate driven mechanism for entrepreneurship incubators in vocational education by inviting 50 specialists who were bankers, entrepreneurs, college administrators, heads of entrepreneurship incubator centers, as well as successful alumni to draft the guidebook on mechanism driving system. and 3) evaluating the efficiency of such mechanism for entrepreneurship incubator centers in vocational education. by asking 100 college administrators and 100 heads of entrepreneurship incubator centers about their opinions and satisfaction with the manual. Also, 100 business advisors. The results were shown as follows:

1. The overall operation of entrepreneurship incubators in vocational institutions was rated at a moderate level. The wanted conditions of

*เจตฤติ ชินเวโรจน์

E-mail address : ivene1journal@gmail.com

entrepreneurship incubator centers in vocational institutions were rated at a high level. Prioritization of the essential needs to elevate performance of entrepreneurship incubator centers in vocational institutions is orderly aligned as 1) Process 2) Internal Input 3) Output and 4) External Input.

2. The driven mechanism for entrepreneurship incubator centers in vocational institutions consisted of 1) a guidebook to administer entrepreneurship incubators in vocational institutions 2) a guidebook to manage entrepreneurship incubators in vocational institutions and 3) training modules On this, experts mutually agreed that implementing driven mechanism for entrepreneurship incubators at a vocational education was appropriate and feasible at a highly satisfactory level.

3. The efficiency of the driven mechanism for entrepreneurship incubator centers in vocational education was assessed as the key mechanism for entrepreneurship incubators in vocational education were evaluated: both types of the guidebooks were rated at a highly satisfactory level in term of appropriateness. Training modules for both business advisory mentors and incubating learners were highly satisfied by the users.

Key words: Entrepreneurship Incubator, Driven Mechanism, Entrepreneurs in Vocational Education

1. บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษา และฝึกอบรมวิชาชีพ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนทั้งในระดับกึ่งฝีมือระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี อย่างมีคุณภาพและมาตรฐานสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสนองความต้องการของตลาดแรงงาน และการประกอบอาชีพอิสระโดยได้กำหนดแนวทางในการส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ คือ ให้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษา โดยกำหนดให้ศูนย์บ่มเพาะฯ มีบทบาทในการพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะในการเป็นผู้ประกอบการให้แก่ นักเรียนนักศึกษา ส่งเสริมผู้เรียนให้มี

ความรู้และประสบการณ์ในการทำธุรกิจทั้งในและนอกสถานศึกษา สามารถต่อยอดเป็นผู้ประกอบการ เป็นแนวทางในการสร้างอาชีพและสร้างรายได้ต่อไปในอนาคต โดยสนับสนุนงบประมาณให้แก่สถานศึกษาดำเนินการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนอาชีวศึกษา รวมทั้งจะต้องมีการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาทุกแห่งเพื่อให้ทราบถึงความก้าวหน้าของการปฏิบัติงาน โดยมีเป้าหมายการพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการให้ผู้เรียน สามารถนำแผนธุรกิจที่ตนพัฒนาไปสร้างรายได้ระหว่างเรียน เมื่อสำเร็จการศึกษาสามารถเป็นผู้ประกอบการใหม่ได้ จัดให้มีการเรียนการสอนวิชาการเป็นผู้ประกอบการ และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยได้ร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ จัดกิจกรรมโครงการอาชีวสร้างสรรค์ แปรฝันสู่ธุรกิจ นอกจากนั้นมีการดำเนินการในการจัดทำชุดอาชีพเป็นชุดสำเร็จรูปเพื่อการประกอบธุรกิจ และพัฒนาเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อเป็นสื่อในการเรียนรู้เรื่องการเป็นผู้ประกอบการ

ศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ได้ดำเนินการจัดตั้งในปี พ.ศ. 2556 ซึ่งอยู่ภายใต้การดำเนินโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระในกลุ่มผู้เรียนอาชีวศึกษา ซึ่งอยู่ในแผนงานบูรณาการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มุ่งให้องค์ความรู้ด้านธุรกิจแก่นักเรียน นักศึกษา และส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียนผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรม โดยกำหนดให้ทุกสถานศึกษาจัดตั้งศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้มีประสบการณ์การทำธุรกิจทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อนำความรู้และประสบการณ์ต่อยอดไปเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งจะเป็นแนวทางในการสร้างอาชีพและสร้างรายได้ต่อไปในอนาคต จากรายงานผลการประเมินติดตามผลการดำเนินงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาในปลายปี พ.ศ. 2558 พบ ปัญหาการดำเนินการ คือสถานศึกษาบางแห่งไม่ได้ดำเนินการตามนโยบายการพัฒนาศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียน ผู้บริหารไม่เข้าใจบริบทบทบาทหน้าที่ของศูนย์บ่มเพาะ ไม่มีกระบวนการในการกำกับส่งเสริม สนับสนุน ติดตาม การดำเนินงานของศูนย์ ขาดโครงสร้างการบริหารงานศูนย์ที่ชัดเจน หัวหน้าศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาไม่มีแนวปฏิบัติหรือการบริหารศูนย์ ขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานของศูนย์ ครูขาดองค์ความรู้ด้านการเป็นผู้ประกอบการ ส่งผลให้การบริหารศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ ไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล [1]สอดคล้องกับปัญหาในการบริหารศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ

ในมหาวิทยาลัย [2] ที่พบว่าด้านกลยุทธ์ในการบริหารงาน มีความล่าช้า เพราะผู้บริหารไม่มีการมอบอำนาจ กรอบของราชการทำให้บุคลากรของศูนย์ทำงานยากขึ้น มีบางศูนย์ที่ระบุว่ากลยุทธ์การบริหารงานมีความไม่ต่อเนื่อง เพราะมีการเปลี่ยนตัวผู้บริหารระดับปฏิบัติการ ด้านโครงสร้างการบริหารศูนย์ กรรมการที่แต่งตั้งขึ้นมากนั้นไม่ค่อยมีเวลาเนื่องจากสอนมาก บางศูนย์ไม่มีที่ปรึกษาประจำ ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการให้คำปรึกษาแก่ผู้ประกอบการ และมีที่ปรึกษาไม่เพียงพอที่จะให้คำแนะนำ ด้านระบบการบริหารต่าง ๆ มีความล่าช้า ด้านการบริหารงานบุคคล ทีมที่ปรึกษาไม่เพียงพอ ไม่ครอบคลุมทุกสาขาวิชา ขาดความร่วมมือ ขาดความรู้ทางการเงิน กฎหมายและภาษี ทรัพย์สินทางปัญญา บุคลากรขาดทักษะการให้คำปรึกษาเบื้องต้น ขาดความรู้ความเข้าใจในระบบธุรกิจ วิทยากรที่เป็นอาจารย์มีความรู้ทางด้านวิชาการ แต่ไม่มีประสบการณ์ในธุรกิจจริง ด้านรูปแบบบริหาร มีการบริหารแบบเป็นกันเอง ขาดแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน ขาดความคล่องตัวในการบริหารงาน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับปัญหาการดำเนินงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ และสุรินทร์

จากสภาพปัญหาดังกล่าวสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหามาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 แต่ยังคงขาดระบบการดำเนินงานที่ชัดเจน ขณะที่ในปี พ.ศ. 2560 รัฐบาลมีนโยบายเร่งรัด พัฒนา ส่งเสริม การประกอบอาชีพอิสระ ในหลายรูปแบบรวมทั้ง การจัดตั้งธุรกิจสตาร์ทอัพเพื่อสร้างผู้ประกอบการรายใหม่ ดังนั้น เพื่อให้การบริหารงานของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาในแต่ละสถานศึกษามีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและมีมาตรฐานเดียวกัน ผู้วิจัยในฐานะที่รักษาการในตำแหน่งที่ปรึกษาด้านมาตรฐานอาชีวศึกษาธุรกิจและบริการจึงเห็นความจำเป็นต้องมีศึกษาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่อการพัฒนากระบวนการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา และใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเป้าหมายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา
- 2.2 เพื่อพัฒนาระบบการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา
- 2.3 เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของระบบการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1 การศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ดังนี้ 1) โดยใช้แบบสอบถาม 2) สทนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาไปใช้ในการกำหนดประเด็นในการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาจากสถานศึกษาที่มีการจัดตั้งและการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 832 คน กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 270 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) และเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

3.2 การพัฒนาระบบการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้ 1) ร่างระบบการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการร่างระบบการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการธนาคาร ด้านผู้ประกอบการ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา หัวหน้าศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาที่ผ่านการอบรมทักษะการเป็นผู้ประกอบการ และศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จ รวมจำนวน 50 คน 2) ประเมินร่างระบบการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการประเมินร่างระบบการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านผู้ประกอบการ และผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีวศึกษา รวมจำนวน 11 คน

3.3 การประเมินประสิทธิผลของระบบการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษามีรายละเอียด ดังนี้
 1) ประเมินการนำนวัตกรรมของระบบการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา 2) การติดตามระบบการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 100 คน เพื่อสอบถามความคิดเห็นต่อคู่มือการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา หัวหน้าศูนย์บ่มเพาะ จำนวน 100 คน เพื่อสอบถามความคิดเห็นต่อคู่มือการจัดการศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา และครูที่ปรึกษาธุรกิจ จำนวน 100 คน เพื่อสอบถามความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมโดยใช้โมดูลการฝึกอบรมการเป็นผู้ประกอบการอาชีวศึกษา สำหรับครูที่ปรึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา การทดลองและหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ในช่วง 0.80–1.00 วิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้วิธีการสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค โดยสภาพปัจจุบันมีค่าเท่ากับ 0.952 สภาพที่พึงประสงค์ มีค่าเท่ากับ 0.933 ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสภาพการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา โดยจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็น โดยใช้วิธี (PNI_{Modified}) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้นำเสนอผลการวิจัยแบ่งออกเป็น ดังนี้

4.1 ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา

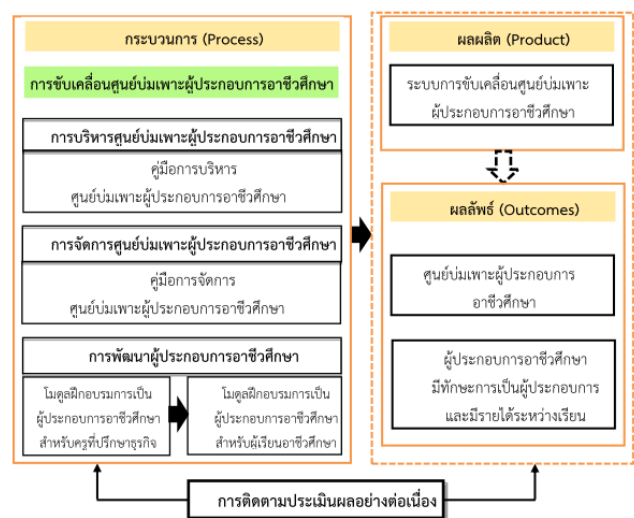
ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา มีผลดังนี้ 1) สภาพการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาในปัจจุบันโดยภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านผลผลิต (Product) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านกระบวนการ (Process) ด้าน

ปัจจัยนำเข้า (Input) และด้านบริบท (Context) ตามลำดับ 2) สภาพการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาในสภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านผลผลิต (Product) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านกระบวนการ (Process) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) และด้านบริบท (Context) ตามลำดับ 3) ผลการเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของสภาพการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาโดยภาพรวม พบว่า ด้านกระบวนการ (Process) มีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุดเป็นลำดับแรกรองลงมา คือ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านผลผลิต (Product) และด้านบริบท (Context) ตามลำดับ

4.2 ผลการพัฒนากระบวนการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา

ระบบการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คู่มือการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาส่วนที่ 2 คู่มือการจัดการศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาส่วนที่ 3 โมดูลฝึกอบรมการเป็นผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน 1) โมดูลฝึกอบรมการเป็นผู้ประกอบการอาชีวศึกษาสำหรับครูที่ปรึกษาธุรกิจ และ 2) โมดูลฝึกอบรมการเป็นผู้ประกอบการอาชีวศึกษาสำหรับผู้เรียน

รูปที่ 1 ระบบการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา

1. คู่มือการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา เป็นนวัตกรรมที่ใช้ในการขับเคลื่อนการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา รายละเอียดของคู่มือ ประกอบด้วย บทนำ วัตถุประสงค์ ขอบเขต คำจำกัดความหน้าที่และผู้รับผิดชอบ ขั้นตอนการบริหารงาน และ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

2. คู่มือการจัดการศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา เป็นนวัตกรรมที่ใช้ในการขับเคลื่อนการจัดการศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาสำหรับหัวหน้าศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา โดยคู่มือมีรายละเอียดของคู่มือ ประกอบด้วย บทนำ วัตถุประสงค์ ขอบเขต คำจำกัดความ หน้าที่และผู้รับผิดชอบ ขั้นตอนการปฏิบัติงาน และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

3. โมเดลฝึกอบรมการเป็นผู้ประกอบการอาชีวศึกษา มี 2 กลุ่ม ประกอบด้วย โมเดลฝึกอบรมการเป็นผู้ประกอบการอาชีวศึกษาสำหรับครูที่ปรึกษาธุรกิจ ประกอบด้วย คู่มือการใช้โมเดลฝึกอบรมการเป็นผู้ประกอบการอาชีวศึกษาสำหรับครูที่ปรึกษาธุรกิจ มี 4 โมเดล ได้แก่ โมเดลฝึกอบรมเทคนิคการสอน โมเดลฝึกอบรมจิตสำนึกของการเป็นผู้ประกอบการ โมเดลฝึกอบรมแนวคิดความตระหนัก และแรงจูงใจในการทำธุรกิจ และโมเดลฝึกอบรมโมเดลการวางแผนธุรกิจ ส่วนโมเดลฝึกอบรมการเป็นผู้ประกอบการอาชีวศึกษาสำหรับผู้เรียนอาชีวศึกษา ประกอบด้วย คู่มือการใช้โมเดลฝึกอบรมการเป็นผู้ประกอบการอาชีวศึกษาสำหรับผู้เรียนอาชีวศึกษา โมเดลฝึกอบรม 3 โมเดล ได้แก่ โมเดลฝึกอบรมจิตสำนึกของการเป็นผู้ประกอบการ โมเดลฝึกอบรมแนวคิด ความตระหนัก และแรงจูงใจในการทำธุรกิจ และโมเดลฝึกอบรมโมเดลการวางแผนธุรกิจ

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของผู้เชี่ยวชาญต่อระบบการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ด้าน ส่วนผลการนำนวัตกรรมที่ใช้ในการพัฒนาระบบการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาไปใช้จริง (Implement) พบว่าคู่มือการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2) คู่มือการจัดการศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาตามความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และ 3) ผลการใช้โมเดลฝึกอบรม

การเป็นประกอบการอาชีวศึกษาครูที่เข้ารับการอบรมโดยใช้โมเดลฝึกอบรมการเป็นผู้ประกอบการอาชีวศึกษาสำหรับครูที่ปรึกษาธุรกิจโดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

5. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่สำคัญในการนำมาอภิปรายผลดังนี้ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาในปัจจุบันในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาในสภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอย่างในระดับมาก ผลการเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของสภาพการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา พบว่า ด้านกระบวนการ (Process) มีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมาคือปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านผลผลิต (Product) และด้านบริบท (Context) ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จากผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาและผลการให้ข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ สามารถนำไปใช้เพื่อเป็นกรอบการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา และจะเป็นข้อมูลที่สะท้อนสภาพบริบทที่เกิดขึ้นของหน่วยงานให้ทราบปัญหาที่ต้องการแก้ไขตามลำดับความสำคัญ อันจะนำไปสู่การกำหนดจุดมุ่งหมายของการดำเนินงาน ช่วยในการตัดสินใจเลือกทางเลือกในการแก้ปัญหาให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องช่วยลดการสูญเสียงบประมาณ ทรัพยากร กำลังคนและเวลารวมถึงเป็นแนวทางในการวางแผนและ นำแผนงานมาใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดทิศทางในการดำเนินงานและการบริหารต่อไป[3] ส่วนผลการพัฒนาระบบการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา พบว่า องค์ประกอบของระบบการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ได้แก่คู่มือการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา คู่มือการจัดการศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาและโมเดลฝึกอบรมการเป็นผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าระบบการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา โดยภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้เป็นเพราะเกิดจากกระบวนการพัฒนานวัตกรรมที่เป็นระบบสอดคล้องกับองค์ประกอบของการพัฒนานวัตกรรมดังที่เอื้อจิระ พงษ์พันธ์และคณะ [4] ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการพัฒนานวัตกรรมดังนี้ 1). การค้นหา (Searching) 2) การเลือกสรร (Selecting) 3) การ

นำไปปฏิบัติ (Implementing) และ 4) การเรียนรู้ (Learning) เป็นสิ่งจำเป็นที่องค์กรควรที่จะศึกษาและเรียนรู้ในขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการทางนวัตกรรมเพื่อก่อให้เกิดเป็นองค์ความรู้พื้นฐานที่แข็งแกร่ง และสามารถนำไปใช้พัฒนาวิธีการสำหรับการจัดการกับกระบวนการทางนวัตกรรมเหล่านั้นให้มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้นสำหรับผลการประเมินประสิทธิผลของระบบการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ซึ่งนวัตกรรมที่ใช้ในการพัฒนาระบบการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาไปใช้จริง (Implement) พบว่า คู่มือการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาและคู่มือการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาและคู่มือการจัดการศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนครูและนักเรียนที่เข้ารับการอบรมโดยใช้โมเดลฝึกอบรมการเป็นผู้ประกอบการอาชีวศึกษาโดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทั้งนี้ เป็นเพราะกระบวนการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาได้มีการเตรียมการตั้งแต่กระบวนการวางแผนการดำเนินงาน การเตรียมบุคลากร หลักสูตรฝึกอบรม รวมถึงวิธีการดำเนินงานที่เป็นระบบต่อเนื่อง อีกทั้งมีกระบวนการวัดและประเมินผลที่เป็นรูปธรรมนำไปสู่ การปฏิบัติได้อย่างแท้จริงซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานของหลักสูตร School-Based Enterprise (SBE) เป็นหลักสูตรที่เตรียมการให้ผู้เรียนเป็นผู้ประกอบการในสังคม โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประกอบธุรกิจในปีบริบทของสถานศึกษา และฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการจริง

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรสนับสนุนให้สถานศึกษานำระบบการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ไปปรับใช้ตามบริบทและศักยภาพของสถานศึกษา
- 2) สถานศึกษาควรศึกษาและทำความเข้าใจระบบการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาทั้งผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการที่รับผิดชอบ หัวหน้าศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา และครูที่ปรึกษาธุรกิจ ก่อนนำระบบไปใช้
- 3) ควรมีการขยายผลการนำระบบการขับเคลื่อนศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาให้ครอบคลุมทุกสาขางาน
- 4) ควรติดตามผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่เป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในธุรกิจ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาวิจัยการพัฒนาระบบการติดตามผลการดำเนินงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาด้วยระบบออนไลน์
- 2) ควรศึกษาวิจัยการพัฒนาระบบฐานข้อมูลศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาที่ประสบความสำเร็จและเป็นต้นแบบ

6. เอกสารอ้างอิง

- [1] กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. 2548.โครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่แห่งชาติ “พี่เลี้ยงน้องสร้างผู้ประกอบการใหม่”. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงอุตสาหกรรม.
- [2] จินตนา บุญบงการ และคณะ. 2550. รูปแบบการพัฒนาของศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [3] ชลิตา บุญญา. 2559. คุณลักษณะของผู้ประกอบการและโอกาสของธุรกิจที่มีผลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- [4] ชมพันธ์ุ กุญชร ณ อยุธยา. 2540.การพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ข่าวทหารอากาศ.
- [5] ณัฐวุฒิ วิเศษ. 2555. ปัจจัยในการดำเนินธุรกิจของการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จังหวัดนนทบุรี. มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
- [6] บริติส เคานซิล ประเทศไทย. 2559. หลักสูตร Entrepreneurship สำหรับอาชีวศึกษา.
- [7] ประเสริฐ ลีอำหนดกุล และสำลี ทองจิ้ว. 2553.การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาหลักสูตรและการสอน. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [8] สราวุธ หนูนเงิน. 2548. ชัดความสามารถจริง/ชัดเจนความสามารถที่พึงประสงค์/ผู้ประกอบการ/วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม/สถานบริการสปา/จังหวัดชลบุรี. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์. มหาวิทยาลัยบูรพา.

- [9] สีนินาถ ภูมิพล. 2553. รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการบูรณาการผู้ประกอบการรุ่นใหม่อาชีวศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- [10] สุธีรา อะทะวงษา. 2556. คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ และลักษณะของสถานประกอบการที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ คุุชฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- [11] สุรัชย์ ภัทรบรรเจิด. 2551. ปัจจัยสู่ความสำเร็จของผู้ประกอบการ SMEs. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก : www.CMS.SMEs.go.th. 17 กรกฎาคม 2561.
- [12] สุวิมล ว่องวานิช. 2558. การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [13] สมเกียรติ อินทวงศ์ และคณะ. 2557. การพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์บ่มเพาะเพื่อสร้างผู้ประกอบการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ ปีที่ 16 ฉบับที่ 3 2557. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- [14] สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ และคณะ. 2553. นวัตกรรม: ความหมาย ประเภท และความสำคัญต่อการเป็นผู้ประกอบการ. วารสารธุรกิจ ปีที่ 33 ฉบับที่ 128 ตุลาคม-ธันวาคม 2553. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- [15] Beane , James A , Toepler , Jr. Conrad F. and Alessi , Jr. Samuel J. 1986. Curriculum Planning and Development. Massachusetta : Allyn and Bacon.
- [16] Bigs, C. L. Birks, E. G. and Atkins, W. 1980. Managing the systems development process. Engle wood Cliffs, NJ : Prentice Hall.
- [17] David Smith. 2010. Exploring Innovation 2nd ed. Berkshire. McGraw-Hill Education.
- [18] Drucker. 1994. Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles. London: Heinemann.
- [19] Fiji, Picrr Van. 1974. A Concise Building Scheme for Instruction Module. Education Technology.
- [20] Gisli Thorsteinsson. 2002. Innovation and Practical Use of Knowledge. Design & Technology Association International Research Conference.
- [21] Hatten. 2006. Small Business Management Entrepreneurship and Beyond. Boston : Houghton Mifflin.
- [22] Hick, James. 2012. A Study of Human Capital Development in Young Entrepreneurs. A Thesis of Doctor of Philosophy of Loughborough University.
- [23] Hodgetts and Kuratko. 1995. Effective Small Business Management. Fort Worth : Dryden.
- [24] Houston, Robert W. and others. 1973. Development Instructional Modular System For Writing Modules. Florida : University of Florida.
- [25] Cliffs, NJ: Educational Technology Publications.
- [26] Lawrence, Condon. 1975. Module on Modules. Florida: Department of Education of Florida University
- [27] Small Business Management : An Entrepreneurial Emphasis. NP : South Western.
- [28] Oliva , Peter F. 1992. Developing The Curriculum 3 rd ed. New York : Harper Collins Publishers,
- [29] Prosser, C.A. and T.H. Quigley. 1949. "Vocational Education in a Democracy." American Technical Society. Chicago, Illinois. pp. 217-232.
- [30] Roger EM. 1987. Diffusion of innovation. New York : Macmillan Publishing.
- [31] Saylor ,J. Galen, Alexander, William M. and Lewis, Arthur J. 1981. Curriculum Planing for Better Teaching and Learning. New York : Holt Rinehart and Winston
- [32] Semprevivo, P. C. 1976. System analysis: Definition, process and design. Worthington, OH: Science Research Associates.
- [33] Smith August W. 1993. Management system : Analysis and application. Japan : CBS College publishing.
- [34] Sowell ,Evelys J. 1996. Curriculum An Integrative Introduction. New Jersey : Prentice Hall